

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausuntoyhteenveto

29.6.2022

VN/6327/2022
VN/6327/2022-SM-55

Lausuntoyhteenveto

Ehdotus hallituksen esitykseksi eduskunnalle arpajaislain muuttamisesta

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Kirkkokatu 12
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 480 171
+358 295 480 171

Faksi
Fax
Fax

09 160 44635
+358 9 160 44635

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.sm@govsec.fi
www.intermin.fi

Lausuntopyyntö

Sisäministeriö pyysi lausuntoa ehdotuksesta hallituksen esitykseksi arpajaislain muuttamisesta. Ehdotus hallituksen esitykseksi valmisteltiin virkatyönä sisäministeriön poliisiosastolla sisäministeriön 8.3.2022 asettamassa hankkeessa (SM006:00/2022). Valmistelun lähtökohtana oli 8.2.2022 julkaistu yhteisymmärrysmuistio rahapeliuutoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen uudesta rahoitusmallista (VNK045:00/2021). Hankkeen tarkoituksena oli valmistella uuden rahoitusmallin edellyttämät muutokset arpajaislainsäädäntöön. Ehdotuksessa ehdotettiin muutettaviksi arpajaislain säännökset Veikkaus Oy:n tuoton ottamisesta talousarvioon ja tuoton tilittämisestä ja kumottaviksi valtionavustusmenettelyihin liittyvät säännökset.

Ehdotus lähetettiin lausunnonle 12.4.2022. Lausuntokierros päättyi 20.5.2022. Lausuntoaika oli lyhyempi kuin kuusi viikkoa johtuen hallituksen tavoitteesta antaa hallituksen esitys eduskunnalle syysistuntokaudella 2022 ja teknisiä määräyksiä koskevasta EU:n ilmoitusmenettelystä. Lausuntopyyntöön mukaan sidosryhmiä kuullaan myös muissa ministeriöissä käynnissä olevan uuteen rahoitusmalliin liittyvän lainsäädännön valmistelun yhteydessä.

Lausuntopyyntö ja ehdotus hallituksen esitykseksi ovat olleet saatavilla sisäministeriön [hankesivulta](#) tunnuksella SM006:00/2022.

Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta (tähdellä * merkityt antoivat lausunnon):

Valtioneuvoston kanslia* (erilliset omistajaohjausosaston ja strategiaosaston lausunnot)
 Oikeusministeriö
 Valtiovarainministeriö*
 Opetus- ja kulttuuriministeriö*
 Maa- ja metsätalousministeriö*
 Työ- ja elinkeinoministeriö*
 Sosiaali- ja terveysministeriö*
 Ulkoministeriö
 Liikenne- ja viestintäministeriö
 Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta
 Kansallinen audiovisuaalinen instituutti
 Kilpailu- ja kuluttajavirasto*
 Poliisihallitus*
 Terveiden ja hyvinvoinnin laitos*
 Valtiontalouden tarkastusvirasto
 Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri (Eksote) / Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
 Kuopion kaupunki / Kansalaistoiminnan palvelut / Ehkäisevän päihdetyö
 Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri / Perusterveydenhuollon yksikkö
 Porin kaupunki / Satakunnan tulevaisuuden sotekeskushanke
 Porin kaupunki / Terveys- ja sairaalapalvelut / Psykososiaaliset palvelut
 Sosiaalialan osaamiskeskus Verso / Ehkäisevän työn seutukoordinaatio
 Veikkaus Oy*
 A-klinikkasäätiö*
 Alkoholitutkimussäätiö
 Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry*
 Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto*
 Finland Festivals ry
 Helsingin yliopisto CEACG-tutkimuskeskus*
 Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry*
 Kansalaisareena ry
 Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö Kulta ry*
 Kuluttajaliitto ry* (yhteinen lausunto Marttaliitto ry:n kanssa)
 Kuopion Seudun Mielenterveysseura Hyvä Mieli Ry
 Luonto-Liitto ry
 Lasten ja nuorten keskus ry*
 Marttaliitto ry* (yhteinen lausunto Kuluttajaliitto ry:n kanssa)
 MIELI Suomen Mielenterveys ry*
 Nuoriso- ja Liikunta-alan asiantuntijat ry
 Pelastakaa Lapset ry

Peluuri/Peliklinikka*
 Sininauhaliitto (ml. Tiltti)*
 SOS-Lapsikylä
 Sosped-säätiö (Pelirajat'on)
 SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry*
 Sovatek-säätiö*
 Suomen Akatemia*
 Suomen elokuväsäätiö*
 Suomen Hippos ry*
 Suomen Kansallisooppera
 Suomen museoliitto ry*
 Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry*
 Suomen Olympiakomitea*
 Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry (OSKU)*
 Suomen Palloliitto ry
 Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry (SP - FS)
 Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö*
 Suomen Punainen Risti*
 Suomen Ratsastajainliitto ry*
 Suomen Sinfoniaorkesterit ry
 Suomen Teatterit ry*
 Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
 Takuusäätiö*
 Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry*
 Tieteellisten seurain valtuuskunta
 Vesaisten Keskusliitto ry

Yleistä lausunnoista

Lausuntoja annettiin yhteensä 45 kappaletta. Lausunnot on julkaistu hankesivulla.

Lausuntopyynnössä todettiin, että jakelussa mainitut voivat halutessaan välittää lausuntopyynnön edelleen esimerkiksi alaisella hallinnollaan, jäsenjärjestöilleen ja yhteistyökumppaneilleen. Lausuntopyynnön vastaanottajien lisäksi lausuntonsa antoivat:

Amnesty International Suomen osasto ry
 Mielen terveyden keskusliitto ry
 Psoriasisliitto ry
 Suomen Diabetesliitto ry
 Suomen Meripelastusseura ry
 Suomen nuorisokeskusyhdistys ry
 Syöpäjärjestöt

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteillä ei ollut lausuttavaa.

Lähes kaikki lausunnonantajat pitivät esityksen tavoitteita ja ehdotettuja muutoksia kannatettavina. Joissakin lausunnoissa tuotiin kuitenkin esille, että uudistus saattaa sisältää riskejä esityksen tavoitteiden näkökulmasta. Yksi lausunnonantaja esitti näkemyksensä, että nykyinen rahoitusmalli olisi tarkoituksenmukaista säilyttää. Useat lausunnonantajat katsoivat, että uusi rahoitusmalli tukisi nykyistä järjestelmää paremmin rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä. Lausunnoissa tuotiin esille muun muassa, että yleiskatteellinen malli vähentäisi eturistiriitoja, jotka ovat aiheutuneet siitä, että rahapelipoliittiseen päätöksentekoon kohdistuneessa vaikuttamistyössä on saattanut korostua tavoite rahoituksen ja sen tason turvaamisesta. Myös tutkimuskirjallisuudessa on havaittu, että nykyinen rahoitusjärjestelmä voi vaikeuttaa rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä. Lausuntopalautteessa tuotiin esille lakimuutosten olevan rakenteellisia ja siten mahdollistavan vaikutusten syntyminen sen sijaan, että itsessään saisivat niitä aikaan. Esityksen todettiin tukevan rahapelipoliittisen ohjelman tavoitetta varmistaa yhdenmukainen ja tehokas yksinoikeusjärjestelmän ohjaus haittojen torjumiseksi. Lisäksi lausuntopalautteessa tuotiin esille, että ehdotukseen sisältyvä EU-oikeudellinen arviointi on kattavaa ja että uusi rahoitusmalli vastaa yksinoikeusjärjestelmää koskeviin EU-oikeudellisiin oikeuttamisperusteisiin aiempaa tehokkaammin. Toisaalta useassa lausunnossa todettiin, että tuoton yleishyödyllinen käyttötarkoitus on lisännyt avustuksia saaneiden

toimijoiden kiinnostusta rahapelaamiseen, rahapelihaittoihin ja rahapelipolitiikkaan ja että kiinnostus on ollut osa niiden tekemää hyvinvoinnin edistämisen työtä. Joissakin lausunnoissa esitettiin huoli siitä, että uudistuksen myötä järjestöjen tietoisuus rahapelihaittojen ehkäisystä ja kiinnostus siihen voi vähentyä, mikä voi lausuntojen mukaan myös vaikuttaa heikentävästi yksinoikeusjärjestelmän ylläpitämiseen.

Rahapelipoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi lausunnoissa pidettiin myös tärkeänä huolehtia, ettei tuotto ohjaa rahapelipolitiikkaa. Lausunnoissa kannatettiin ehdotettua muutosta, jonka mukaan Veikkaus Oy:n tuotto otettaisiin valtion talousarvioon vahvistetun tilinpäätöksen mukaisena eikä arviona. Lausuntopalautteessa esitettiin myös terminologisia tarkennuksia Veikkaus Oy:n tuottoon liittyvän 17 §:n yhdenmukaistamiseksi kirjanpitoa koskevan sääntelyn kanssa. Yhdessä launnossa esitettiin myös, että valtion talousarvioon otettavan määrärahan pitäisi olla pienempi kuin Veikkaus Oy:n tuotto ainakin siihen asti, kunnes peliongelmat ovat tyydyttävässä määrin vähentyneet nykyisestä. Valtion taloudellisen intressin lisääntymisen välttämiseksi ja rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen edelleen tehostamiseksi lausuntopalautteessa nostettiin esille myös Veikkaus Oy:n omistajaohjauksen siirto valtioneuvoston kanslialta sosiaali- ja terveysministeriölle. Muutamien lausuntojen mukaan esitysluonnoksen arvio siitä, että esityksellä ei olisi välittömiä vaikutuksia Veikkaus Oy:n tuottoon ja rahapelaamiseen, vaikuttaa olevan ristiriidassa sen kanssa, että rahoitusmallin uudistuksen tavoite on rahapelihaittojen ehkäisy. Tältä osin Veikkaus Oy totesi launnonaan, että uudistuksella on mahdollisesti vaikutusta rahapelaamiseen pidemmällä aikavälillä, mutta uudistuksen vaikutusten täsmällisempi arviointi ei tällä hetkellä ole mahdollista.

Useat lausunnonantajat esittivät huomioita rahapelituotosta avustuksia saaneiden toimijoiden osallisuudesta rahapelijärjestelmän rakenteissa. Osa lausunnonantajista kannatti esitysluonnoksessa esille tuotua muutostarvetta poistaa edunsaajien edustus Veikkaus Oy:n hallintoneuvostosta ja rahapeliasioiden neuvottelukunnasta. Toisaalta tuotiin esille, että hallintoneuvostossa ja neuvottelukunnassa tulisi jatkossakin olla edustettuina vähintään rahapelihaittatyötä tekeviä järjestöjä riittävän asiantuntijuuden varmistamiseksi. Erään lausunnon mukaan järjestöjen hallintoneuvoston jäsenyys ei ole seurausta edunsaajuudesta, vaan siitä sovittiin osana rahapeliyhteisöjen yhdistymistä. Lisäksi todettiin, että valtiovaraministeriön roolia muuttuvassa rakenteessa on syytä arvioida rahapelijärjestelmän haittojen ehkäisyyn liittyvän tavoitteen toteutumisen varmistamisen näkökulmasta. Yhdessä launnonaan esitettiin hallintoneuvoston ja rahapeliasioiden neuvottelukunnan lakkauttamista.

Lausunnoissa esitettiin useita huomioita rahoitusmallikonaisuuteen liittyen. Monet lausunnonantajat totesivat, että uudessa rahoitusmallissa tulee huolehtia riittävästä avustustasosta ja edunsaajien toiminnan jatkuvuudesta sekä järjestöjen autonomian turvaamisesta. Osa lausunnonantajista katsoi, että uusi rahoitusmalli voisi lisätä rahoituksen ennakoitavuutta, kun taas osa lausunnonantajista katsoi, että ennakoitavuus ja autonomia saattavat heikentyä. Lausunnoissa tuotiin myös esille rahoituksen riippuvuus poliittisesta tahdosta ja se, että vuosittainen talousarvion valmistelu voi aiheuttaa poliittista väentöä ja vaikuttamispyrkimyksiä. Lausuntopalautteessa tuotiin myös esille, että vaikka kokonaisrahoituksen ennakoitavuus paranisi, vaikutukset yksittäisille toimijoille voivat olla hyvinkin merkittäviä ja että välilliset vaikutukset saattavat olla pitkällä tähtäimellä varsin huomattavat erityisesti eräille marginaaliryhmille, joiden tukemiseen poliittinen tahto ei välttämättä riitä. Useassa launnonaan todettiin, että esityksen vaikutusarviointia tulisi näiltä osin täydentää. Pelastusalan järjestöjen lausunnoissa nostettiin esille huoli pelastusalan järjestöjen rahoituksesta ja todettiin esitysluonnoksen olevan puutteellinen esimerkiksi turvallisuus- ja terveysvaikutusten ja pelastuspalvelujärjestöjen aseman heikkenemiseen liittyvien vaikutusten arvioinnin osalta. Pelastusalan järjestöjen rahoituksen heikkeneminen voi heikentää ihmisten turvallisuutta ja terveyttä ja aiheuttaa huomattavia resurssitarpeita eri viranomaisille. Lisäksi Suomen Meripelastusseuran investointeihin esitettiin erillISRatkaisua, jossa sille osoitettaisiin kertaluonteinen 35 miljoonan euron pääoma.

Parlamentaarisen neuvottelukunnan perustamista kannatettiin useissa launnonaan. Jotkut lausunnonantajat katsoivat, että parlamentaarisesta neuvottelukunnasta tulisi säätää laissa tai asetuksessa ja että asiaa koskeva valmistelu tulisi käynnistää viipymättä. Parlamentaarisen neuvottelukunnan tehtävistä ja riittävän kattavasta kokoonpanosta esitettiin myös huomioita. Useampi lausunnonantaja kannatti yhteisymmärrysmuistiossa mainittua yhteistä avustuskeskusta ja totesi, että avustuskeskusta koskeva selvitystyö tulisi käynnistää mahdollisimman pian. Lisäksi launnonaan tuotiin esille tarve valtionavustusmenettelyiden kehittämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi.

Lausuntopalautteessa tuotiin myös esille, että rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen parissa tehtävän työn edellytykset tulee turvata, mutta työ tulee rahoittaa muualta kuin rahapeliuutoista. Yhteisymmärrysmuistiossa ehdotettua erillistä rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen määrärahamomenttia kannatettiin eri lausunnoissa, mutta toisaalta todettiin ennen rahapelipoliittisen ohjelman julkaisua olevan osin vielä epäselvää, mitä toimintoja momentilta mahdollisesti rahoitettaisiin. Joissakin lausunnoissa ehdotettiin, että momentti voisi koskea myös kansalaisjärjestötyötä silloin, kun sen tavoitteena on rahapelihaittojen ehkäisy. Yhdessä lausunnossa kritisoitiin sitä, että Veikkaus Oy vastaa arpajaislain 46 §:n mukaisesti valtiolle rahapeli-toiminnan valvonnasta ja 52 §:n mukaisesti rahapelihaittojen seurannasta, tutkimuksesta, arvioinnista sekä ehkäisyn ja hoidon kehittämisestä aiheutuvista kustannuksista tämän aiheuttaessa intressiristiriitoja.

Rahoitusmallikokonaisuuteen liittyen lausuntopalautteessa nostettiin esille myös EU:n valtioneuvoston päätös ja velvollisuus sovittaa tukitoimenpiteet valtioneuvoston päätösten mukaisiksi sekä todettiin, että hallituksen esityksessä voitaisiin tuoda tarkemmin esiin avustusten myöntämisen edellyttävän valtioneuvoston päätöksen arvioimista ja soveltamista ennen uusien tai muutettujen tukien myöntämistä valtion budjetista.

Lausuntopalautteessa esitettiin myös huomioita, jotka eivät välittömästi liittyneet arpajaislain ehdotettuihin muutoksiin ja rahoitusmallikokonaisuuteen. Yhdessä lausunnossa nostettiin esille arpajaisten verotus ja todettiin muun muassa, että jatkossa tulee arvioitavaksi arpajaisverotuksen taso, jota on alennettu vuosille 2021–2023 edunsaajien rahoitusaseman turvaamiseksi. Muutamassa lausunnossa tuotiin esille, että rahapelipoliittisen ohjelman toimeenpanoa tulee valmistella laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kesken.

Lausuntopalautteessa tuotiin lisäksi esille, että esitysluonnos vastaa valmistelun pohjana ollutta, valtioneuvoston 26.8.2021 asettamassa hankkeessa julkaistua yhteisymmärrysmuistiot. Lisäksi todettiin, että uutta rahoitusmallia koskevan kokonaisuuden hallintaan ja selkeään ja ymmärrettävään viestintään on syytä panostaa hyvissä ajoin ennen muutosten voimaantuloa ja että valtioneuvoston tasolla tulisi pohtia, millä tavalla ja kenen toimesta kokonaisuuden viestinnästä huolehditaan.

Lausuntojen pääasiallinen sisältö lausunnonantajittain

Ministeriöt

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön (MMM) mukaan arpajaislakiin ehdotetut muutokset vastaavat sekä yhteisymmärrysmuistiossa että hallituksen vuosien 2023-2026 julkisen talouden suunnitelmaa koskevassa neuvottelussa 5.4.2022 esitettyjä linjauksia. MMM toteaa, että arpajaislakiin ehdotetut muutokset ovat vain osa edellä mainittujen yhteisymmärrysmuistion ja hallituksen neuvottelussa linjauksen toimeenpanoa. Lausunnon mukaan valittu valmistelutapa, jossa eri ministeriöiden valmistelumat esitysluonnokset ovat erillisinä lausuntokierroksilla, vaikeuttaa kokonaisuuden hahmottamista muun muassa lausunnonantajien näkökulmasta katsottuna. MMM:llä ei ole huomautettavaa arpajaislakiin ehdotettuihin muutoksiin eikä hallituksen esitysluonnoksen sisältöön.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) toteaa, että vaikka laissa määriteltyjä jakosuhteita ei enää olisikaan voimassa, rahoituksen jako pääluokan 29 sisällä tulee toteuttaa lain mukaisin osuuksin tieteen, taiteen, liikunnan ja urheilun sekä nuorisotyön kesken. Arpajaislain mukaiset jakosuhteet ovat merkityksellisiä uuden järjestelmän käyttöönottoaiheessa. OKM:n mukaan rahoituksen jakautumisen muuttaminen jatkossa vuoden 2024 jälkeen edellyttää aina momenttien välisiä määrärahasiirtoja talousarviomenettelyllä. OKM:n hallinnonalalla merkittävä osuus edunsaajien rahoituksen käyttökohteista on sellaista, että sitä sisältyy myös talousarvion yleiskatteelliseen osuuteen. Uudistus mahdollistaa samaan käyttötarkoitukseen käytettävän rahoituksen budjetoinnin jatkossa yhdelle momentille, mikä edistää talousarvion läpinäkyvyyttä ja joustavampia määrärahan käytön mahdollisuuksia. Uudistus selkeyttäisi myös menettelyllisesti valtion talousarvion rakennetta ja mahdollistaisi momenttirakenteen kehittämisen. OKM toteaa lisäksi, että menojen seuranta paranisi ja muutos vähentäisi myös hallinnollista työtä. OKM pitää esitystä parlamentaarisen

neuvottelukunnan perustamisesta kannatettavana. OKM:ssä on valmistelussa lakiluonnos uudesta rahoitusmallista johtuvien teknisluonteisten muutosten tekemiseen OKM:n toimialan lainsäädäntöön. Ehdotusluonnos on tarkoitus jatkovalmistelussa yhdistää osaksi lausunnon kohteena olevaa arpajaislain muutosta koskevaa hallituksen esitystä. OKM kiinnittää huomiota eräisiin rahapelitoiminnan tuoton ja tieteen rahoituksen yhteyttä koskeviin teknisluonteisiin seikkoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) mukaan tarve tehostaa rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä on tunnistettu laajasti. Yksinoikeusjärjestelmän muutoksia, kehittämistä ja toimeenpanoa on syytä huolellisesti arvioida suorien ja epäsuorien haittoihin liittyvien vaikutusten osalta. Rahapelipoliittisessa ohjelmassa linjattiin uuden määrärahamomentin käyttöönotosta siten, että käyttöönoton yksityiskohdat valmistellaan rahapelipoliittisen ohjelman toimeenpanovaiheessa vuosien 2022–2023 aikana STM:n johdolla. Momentin mukaisen toiminnan on määrä käynnistyä vuoden 2024 alusta. Rahapelipoliittisen ohjelman yksi keskeisistä tavoitteista on varmistaa yhdenmukainen ja tehokas yksinoikeusjärjestelmän ohjaus haittojen torjumiseksi. Esitysluonnos tukee tämän tavoitteen toimeenpanoa. Tuotonjako osana rahapelijärjestelmää on laajentanut rahapelipoliittiseen keskusteluun osallistuvaa ja päätöksentekoon vaikuttamaan pyrkivää toimijajoukkoa rahapelitoiminnan tuotoilla rahoitettuihin toimijoihin. Yksi rahapelipoliittisen ohjelman keskeisistä tavoitteista on varmistaa, ettei liiketaloudellinen intressi ohjaa rahapelipoliittikan toimeenpanoa. Tuotonjaon uudistaminen esityksen mukaisesti ns. puhtaalla yleiskatteellisella mallilla on erittäin tärkeää. Muut toteutusvaihtoehdot olisivat pelihaittojen ehkäisyn näkökulmasta riski. Useissa eri tutkimuksissa on osoitettu, että kokonaisuutena tarkastellen edunsaajat ovat pyrkineet vaikuttamaan rahapelipoliittiseen päätöksentekoon omista lähtökohdistaan ja tässä vaikuttamistyössä on korostunut päämäärä kasvattaa pelituottoja. Yleiskatteellisessa mallissa valtiosta itsestään tulee edunsaaja, mikä voi kasvattaa fiskaalista intressiä rahapelituottoihin, mutta intressiristiriitojen arvioidaan olevan pienempiä. STM:n mukaan keskeistä on varmistaa, että nykyiset edunsaajat ja tuotonjakotahot irtaantuvat kytköksestään ja intresseistään rahapelipoliittista päätöksentekoa kohtaan eivätkä nykyiset edunsaajat ja nykyisen rahapelijärjestelmän mukaiset tuotonjakotahot (pl. STM, jolla haittojen ehkäisyn ja vähentämisen vastuurooli) osallistu rahapelitoiminnan ohjaukseen ja seurantaan. Muutoksia tarvitaan rahapelipoliittisessa ohjelmassa linjatun mukaisesti esimerkiksi rahapeliäsioiden neuvottelukunnan ja Veikkaus Oy:n hallintoneuvoston kokoonpanoon. Valtiovarainministeriön roolia muuttuvassa rakenteessa on syytä arvioida rahapelijärjestelmän haittojen ehkäisyyteen liittyvän tavoitteen toteutumisen varmistamisen näkökulmasta. Fiskaaliseen intressiin liittyvien riskien minimoimiseksi olisi lisäksi kannatettavaa, että rahapelitoiminnan tuotto kirjattaisiin talousarvioon esityksen mukaisesti määrärahana, joka vastaa viimeisintä vahvistetun tilinpäätöksen mukaista Veikkaus Oy:n tuottoa. STM toteaa lisäksi, että se on parhaillaan valmistelemaan sen sektorin osalta arpajaislain 4 luvun kumottavaa sisältöä korvaavana sääntelynä hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta. Valmistelu kytkeytyy erottamattomasti arpajaislain muuttamiseksi tähtäävään HE-luonnokseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) toteaa, että ehdotukseen sisältyvä EU-oikeudellinen arviointi on kattavaa ja tähän liittyviä näkökulmia on arvioitu monipuolisesti. TEM:n mukaan tulisi koko ajan tarkastella, että kokonaisuus on johdonmukainen ja perusteltu. Kokonaisuuteen vaikuttaa myös rahoitusmallin säädöstasoinen ja tekninen toteutus sekä toimeenpano. TEM toteaa, että teknisiä määräyksiä koskevan ilmoitusmenettelyn tavoitteena on estää uusien kaupan esteiden syntyminen varmistamalla, että kansallinen lainsäädäntö on EU:n lainsäädännön ja sisämarkkinoiden periaatteiden mukaista. Se, että säädös on ilmoitettu eikä esimerkiksi Euroopan komissio ole reagoinut siihen, ei kuitenkaan merkitse sitä, että säädös tai sen soveltaminen olisi EU:n lainsäädännön mukaista. TEM:n mukaan arpajaislain luonnoksessa esitetyt muutokset ovat merkityksellisiä EU:n valtioneuvoston sääntelyn näkökulmasta. TEM:n mukaan hallituksen esityksessä voitaisiin tuoda tarkemmin esiin, että avustusten myöntäminen jatkossa edellyttää valtioneuvoston sääntelyn arvioimista ja soveltamista ennen uusien tai muutettujen tukien myöntämistä valtion budjetista. Valtiontuen käsitteen kriteerien täyttymistä on arvioitava tapauskohtaisesti tai varmistettava, ettei mikään ohjelmaan kuuluva avustus voi täyttää kaikkia valtioneuvoston kriteereitä. Mikäli valtioneuvoston kriteerit täyttyvät, tukea ei voida myöntää, eikä valtion varoista sitovasti tukiohjelmaan perustavaa säädöstä panna täytäntöön ennen kuin valtioneuvoston sisämarkkinoille soveltuvuus on varmistettu. Monet toimenpiteet voidaan katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi, mikäli

ne täyttävät kaikki unionin tasolla säädetyt ehdot. Mikäli toimenpidettä ei voida toteuttaa säädetyin poikkeuksen mukaisesti, tukiviranomaisen tulee TEM:n välityksellä ilmoittaa suunniteltu toimenpide komissiolle. Komissiolta tulee saada sitova päätös valtiontuen soveltumisesta sisämarkkinoille ennen kuin toimenpide voidaan toteuttaa.

Valtioneuvoston kanslia

Valtioneuvoston kanslian (VNK) omistajaohjausosasto kiinnittää lausunnossaan huomiota tuottokäsitteen suhteeseen tilinpäätöksen käsitteistöön. Omistajaohjausosaston mukaan olisi aiheellista täsmentää "Veikkaus Oy:n tuotto" -käsitettä, koska se ei esiinny kirjanpidon tilinpäätöksessä eikä siten myöskään Veikkaus Oy:n tilinpäätöksen tuloslaskelmassa. Omistajaohjausosasto ehdottaa uutta terminologiaa selkiyttävää muotoilua 17 §:n osalta. VNK:n strategiaosaston lausunnon mukaan ehdotus vastaa hyvin esityksen pohjana ollutta valtioneuvoston 26.8.2021 asettaman parlamentaarisen hankkeen tuottamaa yhteisymmärrysmuistiot. Strategiaosasto esittää lausunnossaan kysymyksiä, onko annettavissa tarkempaa arviota yleishyödyllisen käyttötarkoituksen vaikutuksesta rahapeli-toiminnan kansalliseen hyväksyttävyyteen, miten ehdotus edistää tavoitteiden toteutumista nykyistä lakia paremmin ja miten ehdotuksessa näkyy vaatimus siitä, että rahapeli-järjestelmän tulee turvata asetettujen tavoitteiden saavuttaminen johdonmukaisella ja järjestelmällisellä tavalla. Lisäksi lausunnon mukaan vaikutukset MMM:öön tulisi arvioida.

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriö (VM) toteaa, että uuteen rahoitusmalliin perustuvat muutokset ovat tarkoituksenmukaisia ja kannatettavia. Valtion talousarvion rakenteessa ja esimerkiksi momenttikohtaisissa sisällöissä tapahtuvat muutokset tulevat yksityiskohtaisemmin ratkaistavaksi ja muodostettaviksi vuoden 2024 valtion talousarvion valmistelun yhteydessä. VM:n mukaan uutta rahoitusmallia koskevan kokonaisuuden hallintaan ja selkeään ja ymmärrettävään viestintään on syytä panostaa hyvissä ajoin ennen muutosten voimaantuloa ja valtioneuvoston tasolla tulisi ottaa pohdittavaksi kysymys siitä, millä tavalla ja kenen toimesta kokonaisuuden viestinnästä huolehditaan. VM toteaa, että vuonna 2019 käynnistetty valtionavustusten digitalisointi- ja kehittämishanke tekee tänä vuonna ehdotuksia järjestöjen varainhankinnan kehittämiseksi. On tärkeää, että valtionapuviranomaiset jatkavat valtionavustuskäytäntöjen kehittämistä ja yhdenmukaistamista samaan aikaan arpajaislain muutosten kanssa. Lausunnossa todetaan, että esityksessä ei tällä hetkellä käsitellä kysymystä siitä, vaikuttaako uudistus tarvetta tarkistaa arpajaisverolakia. VM:n näkemyksen mukaan nyt ehdotetut muutokset eivät anna aihetta luopua verotuksen perusratkaisusta, jossa voitonsaajien sijasta verotus kohdistuu rahapeliin toimeenpanijaan. VM:n mukaan arvioitavaksi jatkossa tullee joka tapauksessa arpajaisverotuksen taso, jota on nyt alennettu normaalista 12 prosentista 5,5–3,4 prosenttiin vuosille 2021–2023 edunsaajien rahoitusaseman turvaamiseksi. VM toteaa, että kuntien valtionavustustoimintaa on käsitelty varsin vähän uudistuksen yhteydessä. Uuteen rahoitusmalliin siirtymisessä on kyettävä arvioimaan, miltä osin rahapeli-tuotoilla on tuettu lausunnossa mainittujen toimialojen toimintaa kunnissa varsinaisten valtionosuustehtävien osalta ja miltä osin laajemminkin. Lisäksi VM nostaa pohdittavaksi, tulisiko "tuoton tilitys" ilmaisun sijasta käyttää "voittoa", koska tällöin esitys vastaisi paremmin kirjanpitoasetuksen (1997/1339) terminologiaa. VM ehdottaa uutta muotoilua 17 §:n osalta.

Viranomaiset

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) toteaa, että ehdotetut lakimuutokset toteuttavat sellaisenaan tavoitteen poistaa rahapeli-tuotolla rahoitettujen toimintojen riippuvuus Veikkaus Oy:n tuotosta, mutta eivät varsinaisesti liity rahapeli-haittojen ehkäisyyn ja vähentämisen vahvistamiseen. KKV:n mukaan lakimuutokset ovat rakenteellisia ja siten ensisijaisesti mahdollistavat vaikutusten syntymisen sen sijaan, että itsessään niitä saisivat aikaan. KKV toteaa, että rahapeli-politiikan optimoinnin esteenä on ollut kytkös Veikkaus Oy:n tuoton ja edunsaajien rahoituksen välillä. Esitetyt uudistukset poistavat kytköksen ja mahdollistavat kokonaisvaltaisemman ja laaja-alaisemman rahapeli-politiittisen ohjauksen. Rahapeli-politiittinen ohjelma sisältää jo siihen hyviä ja tarpeellisia elementtejä. Toteutuksen onnistuminen edellyttää toimenpiteiden konkretisoimista ja yksilökohtaisen peli- ja

palaajadatan käytön. KKV pitää tärkeänä, että Veikkaus Oy:ltä edellytetään toimia haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Poliisihallitus

Poliisihallitus pitää kannatettavina ehdotuksen tavoitteita uudistaa arpajaislakia. Yleishyödyllisen ja muun rahapeliuutolla rahoitetun toiminnan ja rahapeliuuton välisen yhteyden katkaiseminen tukee Poliisihallituksen näkemyksen mukaan nykyistä järjestelmää tehokkaammin rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä. Poliisihallituksen toimivaltaan ei kuulu Veikkaus Oy:n tuoton käyttämisen tai jakamisen valvonta, joten tältä osin Poliisihallituksella ei ole lausuttavaa. Poliisihallitus katsoo, että rahapeliuuttojen jaon muuttumisen voi katsoa vaikuttavan Veikkaus Oy:lle sallitun markkinoinnin muotoihin. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan aiemman kaltaista yrityskuvamarkkinointia ei enää sallittaisi Veikkaus Oy:lle, koska yleishyödyllisen toiminnan esille tuominen markkinoinnissa olisi jatkossa omiaan luomaan virheellisen mielikuvan rahapeliuuttojen käytöstä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) toteaa lausunnossaan, että se kannatti Erkki Liikasen puheenjohtaman työryhmän ehdotuksia koskeneessa lausunnossaan rahapeliuuttojen siirtämistä yleiskatteelliseen valtion budjettiin. THL katsoo, että tutkimustiedon perusteella on vahvoja perusteita olettaa, että tuottojen korvamerkintä ylläpitää edunsaajien pyrkimyksiä tuottojen säilyttämiseen tai lisäämiseen ja se vaikeuttaa rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä. THL pitää tärkeänä tämän tutkimuskirjallisuudessa tunnistetun rakenteellisen ongelman korjaamista. THL pitää myös tärkeänä, että valtio tukee pysyvästi ja laaja-alaisesti kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä myös tulevaisuudessa. THL pitää perusteltuna, ettei ehdotukseen sisälly yhteisymmärrysmuistiossa esitettyä mainintaa tuoton yleishyödyllisestä käytöstä. Ehdotetut säännökset Veikkaus Oy:n tietojen luovuttamisesta jatkossa myös sosiaali- ja terveysministeriöön (53 §) ovat edellytys ministeriön mahdollisuudelle seurata ja arvioida yhtiön toimintaa haittojen näkökulmasta. THL kannattaa ehdotettuja muutoksia arpajaislakiin, sillä niillä on tervehdyttävä vaikutus suomalaiseen rahapeliolitiikkaan. THL toteaa, että eräs keino tehostaa haittojen ehkäisyä ja vähentämistä on haitallisimpien pelien, kuten rahapeliautomaattien, saatavuuden merkittävä vähentäminen tai niiden haitallisten piirteiden nykyistä tiukempi sääntely. Valtion fiskaalisen intressin lisääntymisen välttämiseksi THL pitää tärkeänä Veikkaus Oy:n omistajaohjauksen siirtämistä STM:öön. THL toteaa, että uudistus ei poista Veikkaus Oy:n kumppaneina toimivien ja yhtiön maksamista korvauksista hyötyvien elinkeinonharjoittajien rahapeliuuttoihin ja rahapeliolitiikkaan kohdistuvaa kiinnostusta. THL kannattaa arpajaislain muuttamista koskeneessa eduskunnan vastauksessa (EV 226/2021 vp) eduskunnan edellyttämiä toimenpiteitä rahapelien enimmäistappiorajojen laskemiseen ja tuki- ja hoitopalveluiden saatavuuteen panostamiseen liittyen. THL kannattaa myös yhteisymmärrysmuistiossa esille tuotua tarvetta varmistaa rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen resurssit ja ehdotettua 52 §:n rahoitusta täydentävää STM:n määrärahamomenttia. THL toteaa, että rahapeliolittinen ohjelma tarjoaa suunnitelmallisen tavan tehostaa rahapelihaittojen ehkäisemistä ja vähentämistä.

Yliopistot, asiantuntijaelimet ja palvelukokonaisuudet

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus

Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus (CEACG) kannattaa esitystä ja toteaa, että tutkimukseen perustuvan näkemyksen mukaan ehdotettu muutos on askel oikeaan suuntaan pyrittäessä rahapelihaittojen vähentämiseen. CEACG:n mukaan yksinoikeusjärjestelmä, mikäli sellainen halutaan tulevaisuudessakin ylläpitää Suomessa, tulisi olla ainoastaan väline haittojen vähentämiseen ja ehkäisemiseen eikä päämäärä itsessään. Tuottojen siirtäminen yleiskatteellisiin budjettivaroihin vähentää eturistiriitoja ja ehkäisee rahapelaamisen yhdistämistä ”hyväntekevääsyyteen” sekä kuluttajien mielikuvissa että rahapeliyhtiön toiminnassa. Lausunnossa tuodaan myös esille, että edunsaajaministeriöiden roolin poistuminen arpajaislaista auttaa lisäksi osaltaan vähentämään rahapelien sääntelyn hajanaisuutta ja selkeyttämään rahapelijärjestelmään liittyviä vastuita. Budjettiperusteinen malli tulee kuitenkin toteuttaa läpinäkyvästi, jotta vältetään valtion kaksoisrooleilta ja omilta eturistiriidoilta rahapeliuuttoiminnan edistämiseen. CEACG:n mukaan uusi rahoitusmalli vastaa EU-oikeudellisiin oikeuttamisperusteisiin aiempaa tehokkaammin. Avoimen kansalaisyhteiskunnan kannalta järjestöjen liiallinen riippuvuus valtiosta on ylipäänsä ongelmallista.

Peluuri ja Peliklinikka

Peluuri ja Peliklinikka kannattavat esityksen tavoitteita ja pitävät muutoksia kannatettavina ja tärkeinä. Peluuri ja Peliklinikka katsovat, että edunsaajien rahoituksen ja rahapeliuottojen ongelmallinen yhteys tulee purkaa. Pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kannalta on olennaista, että sen parissa tehtävän työn edellytykset turvataan. On kuitenkin tärkeää, että jatkossa rahapelihaittojen parissa tehtävä työ rahoitetaan muualta kuin rahapeliuutoista. Suunnitteilla oleva erillinen määrärahamomentti voi osaltaan turvata toimintaa, mutta ennen rahapelipoliittisen ohjelman toimeenpanovaiheen tarkennuksia ei tämän osalta ole vielä riittävästi tietoa. Lausunnon mukaan nykyisenkaltainen Veikkaus Oy:n ja sen edeltäjien tuottojen korvamerkintä on ollut rakentamassa haitallista rahapelimyönteistä kulttuuria. Tuottojen käyttö yleishyödyllisiin ja yhteiskunnan tärkeinä pitämiin toimintoihin on luonut sidoksen, joka on vaikeuttanut yhteiskunnallista päätöksentekokykyä. Tuotonjaon muuttaminen poistaisi nykyisten edunsaajien tarpeen puuttua rahapelipoliittikkaan oman toiminnan rahoituksen turvaamiseksi. Lausunnon mukaan korvamerkinnän purku ei suoraan poista pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kannalta keskeistä ongelmaa eli tuottoihin kohdistuvaa painetta ja tuottojen asettamista pelihaittojen ehkäisyn edelle. Tulevassa mallissa tulee varmistaa, että jatkossa rahapelipoliittisia päätöksiä ohjaa rahapelaamiseen liittyvien haittojen ehkäisy ja vähentäminen, jota voisi tukea esimerkiksi omistajaohjauksen siirto STM:öön. Keskeistä on myös varmistaa hallintoneuvostossa ja rahapeliasioiden neuvottelukunnassa riittävä rahapelihaittojen asiantuntijuus.

Suomen Akatemia

Suomen Akatemian mukaan veikkausvoittovaroja on käytetty yhdessä talousarvion momentin 29.40.51 kanssa kattamaan kustannukset, jotka aiheutuvat tutkimushankkeista ja muista tutkimuksen menoista. Momentin varat ovat huomattavasti suuremmat suhteessa veikkausvoittovariin. Tieteellisen tutkimuksen rahoittamisen mahdollisuuksien kannalta Suomen Akatemialle ratkaisevaa on talousarvion myöntövaltuuden määrä. Suomen Akatemia pitää ehdotusta perusteltuna edellyttäen, ettei se vaikuta tieteellisen tutkimuksen rahoittamiseen osoitettavaa myöntövaltuutta vähentävästi.

Yhdistykset ja säätiöt

A-klinikkasäätiö

A-klinikkasäätiö pitää esityksen tavoitteita pääosin kannatettavina ja myönteisinä, mutta esittää joitakin täsmennyksiä. Säätiön mukaan suora rahoituskytkös on tarpeellista purkaa haittojen ehkäisyn näkökulmasta. Edunsaajien tekemää toimintaa kohdistetaan monilta osin samoihin kohderyhmiin, jotka rahat ovat alun perin tuottaneetkin rahapelijärjestelmän kautta. Säätiö toteaa, että on kiinnitettävä huomiota yhtäältä siihen, että avustustaso riittää kattamaan yleisen kustannustason nousun ja toisaalta varottava, ettei avustusrahoituksen ja Veikkaus Oy:n tuloksen välille muodostu tosiasiallista kytköstä. Säätiö kannattaa parlamentaarisen neuvottelukunnan perustamista. Lisäksi säätiö katsoo, että rahapeliasioiden neuvottelukunnassa ja Veikkaus Oy:n hallintoneuvostossa on tärkeää olla osallisena pelihaittojen ehkäisyn asiantuntijoita myös kohderyhmää kohtaavasta pelihaittatyöstä. Säätiö painottaa, että myös yleiskatteellisesta osuudesta jaettavien avustusten osuudessa tulee huomioida rahapelihaittoja ehkäisevän järjestösektorin toimintaedellytykset riittävällä tavalla. Säätiön mukaan tulevaisuudessa tulee kiinnittää yhä enemmän huomiota verkossa tapahtuvan ja yksinoikeusjärjestelmästä ulos suuntautuvan pelaamisen jatkuvaan kasvuun ja sen aiheuttamiin rahapelihaittoihin.

Amnesty International Suomen osasto ry

Amnesty International Suomen osasto ry (Amnesty) pitää kannatettavana esityksen tavoitetta, uutta rahoitusmallia ja pykäläesityksiä. Amnesty toteaa, että naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn kannalta nykyasetelma on monin tavoin ongelmallinen ja korostaa, että naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn rahoitustasoa on välttämätöntä nostaa, jotta Suomi täyttää ihmisoikeusveloitteensa naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi. Lausunnon mukaan väkivallan laajuus huomioon ottaen yleisiä ja erityispalveluja tarvitaan kipeästi niin kuntien, hyvinvointialueiden kuin valtionkin tasolla. Valtion on otettava kokonaisvastuu väkivallan vastaisen työn rahoituksesta pitkälle tulevaisuuteen.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston mukaan sosiaali- ja terveystieteiden yhteinen huoli on, että järjestörahoituksesta tulee jatkossa vaikeammin ennustettavaa. Rahoitus tulee riippumaan poliittisista suhdanteista sekä poliittisista vaikuttamistoimista, mikä vaikeuttaa järjestöjen pitkäjänteistä toimintaa ja talouden suunnittelua. Kansalaisjärjestöjen toiminnan ja valtionavustuksien jakamisen jatkuvuuden turvaamiseksi tulisi asettaa lakisääteisiä mekanismeja. Verkoston mukaan arpajaislain muutoksen tulee ensisijaisesti tavoitella rahapelihaittojen ehkäisyä. Yksinoikeusjärjestelmä tulee edelleen säilyttää, ja tulevien rahoitusmuutosten ei tule sitä vaarantaa. Verkosto myös esittää kysymyksen uudistuksen tarkoituksesta, jos uudistuksella ei voida vähentää rahapelaamisesta koituvia riskejä ja haittoja. Muutos tulee vaatimaan lakimuutoksen lisäksi esimerkiksi tiedottamista. Verkosto toteaa, että kansalaisjärjestöjen kiinnostus rahapelipolitiikkaan on osa järjestöjen tekemää hyvinvoinnin edistämisen työtä, eikä ole perusteltua vähentää sitä. Sen sijaan väärinkäytöksiin edunjaossa tulee aina puuttua. Verkosto puoltaa parlamentaarisen neuvottelukunnan perustamista. Edunsaajien poistaminen rahapeliäsioiden neuvottelukunnasta ei ole kannatettavaa muun muassa järjestöillä olevan osaamisen vuoksi. Rahapelihaittojen torjuntaan suunniteltu erillismomentti voisi koskea myös kansalaisjärjestötyötä silloin, kun sen tavoitteena on rahapelihaittojen ehkäisy.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n (EHYT) mukaan rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tulee olla rahapelijärjestelmän ja rahapelipolitiikan yksiselitteinen tavoite. EHYT toteaa, että rahoituksen kohdentumisesta ja tasosta voi tulla toistuvan poliittisen väännön ja vaikuttamisen areena budjetin valmistelun yhteydessä. Uudistuksen yhteydessä on varmistettava, että ennustettavuudella ja vakaudella luodaan laki- ja asetustasoisia perusteita ja vakauttavia mekanismeja. EHYT tuo esille, että kiinnostus ja pyrkimykset vaikuttaa rahapelipolitiikkaan eivät ole yksiselitteisesti huono asia. Parlamentaarinen neuvottelukunta on olennainen osa uutta rahoitusmallia ja välttämätön uuteen rahoitusmalliin liittyvien riskien minimoimiseksi. EHYT toivoo pelihaittatyötä tekevien järjestöjen edustuksen olevan mahdollista rahapeliäsioiden neuvottelukunnassa pelihaittojen ehkäisyyn liittyvän tiedonvaihdon ja seurannan kannalta. EHYT pitää hyvänä, että Veikkaus Oy:n tuotto otettaisiin jatkossa talousarvioon viimeisimmän vahvistetun tilinpäätöksen mukaisena. EHYT tuo esille, että arvio esityksen vaikutuksista Veikkaus Oy:n tuottoon ja rahapelaamiseen vaikuttaa olevan hieman ristiriidassa sen kanssa, että koko rahoitusmallin uudistuksen tavoite on rahapelihaittojen ehkäisy. Lausunnon mukaan viranomaisten on aktiivisesti viestittävä rahapelijärjestelmän tärkeimmästä tavoitteesta eli haittojen ehkäisystä ja vähentämisestä, jotta kansalaisten käsitys tavoitteesta vahvistuisi. EHYT pitää erittäin tärkeänä, että rahapelipolitiikan ohjelman toimeenpanevassa ryhmässä on mukana rahapelihaittatyötä tekeviä järjestöjä.

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry (Into) pitää tärkeänä, että arpajaislakia ja rahapelijärjestelmää kehitetään kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti vastuullisempaan suuntaan. Into on nostanut esiin huolen siitä, että rahapelaamisen haitat ovat Suomessa Euroopan korkeimmalla tasolla. Tuki-, ohjaus- ja neuvontapalvelut ovat tärkeitä tukimuotoja rahapeliongelmallisille, mutta ne eivät tavoita kaikkia apua tarvitsevia. Into toteaa, että rahapelihaittojen ehkäisy-, tutkimus-, kehittämis- ja hoitotyölle on taattava riittävät resurssit ja toimintaedellytykset. Myös rahapelien markkinointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Lausunnon mukaan rahapeliongelman varhainen tunnistaminen on tärkeää, mikä korostaa puheeksioton merkitystä eri palveluissa. Into pitää rahapelipolitiikkaa tarpeellisena. Rahapelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen tulee olla rahapelipolitiikan ensisijainen tavoite. Lausunnon mukaan peliriippuvuudesta aiheutuvien ongelmien hoitoa on laajennettava ja saavutettavuutta parannettava. Rahoitusmalliuudistus mahdollisesti vähentää kiinnostusta rahapelihaittojen ehkäisemiseen. Into toteaa, että toivottavasti kiinnostus rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ei jää pelkästään ahdingossa olevien parissa työskentelevien tehtäväksi. Edunsaajien kytköksen katkaisemista Veikkaus Oy:hyn on toivottu pitkään. Lausunnon mukaan uudistus selkeyttäisi ja lisäisi talousarvion läpinäkyvyyttä. Talousarvion momenttikohtiin sisältyvät eri toiminnot ja niihin kohdistuva rahoitus tulee olla eriteltynä selkeämmin. Into toteaa, että avustussensaajat ovat pitkään toivoneet ennakoitavuutta avustuksiin, edes suuntaa antavaa avustustasoa parille tulevalle vuodelle. Into ehdottaa, että parlamentaarisen neuvottelukunnan tehtävistä säädetään laissa ja asetuksessa ja että valmistelu tapahtuu vuoden 2022 aikana.

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö Kulta ry

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö Kulta ry (Kulta ry) tukee uutta rahoitusmallia. Lausunnon mukaan mitään erityistä kulttuuri- ja taidepoliittista muutosta ei tapahdu, kun Veikkaus Oy:n tuottoja ei enää ohjata OKM:n kulttuuribudjettiin. Kulttuuribudjetista noin puolet on ennen tuottojen dramaattista laskua rahoitettu Veikkaus Oy:n tuotoilla, eikä kulttuuribudjetin loppusumman ja yhtiön tuottojen välillä ole ollut kytköstä. Kulttuuri- ja taideala ei ole ollut riippuvainen rahapelitoiminnan tuotoista, vaan poliittisten päättäjien kulttuuritahdosta. Tältä osin KULTA ry pitää hallituksen esityksen luonnoksen sanamuotoja harhaanjohtavina. Kulta ry toteaa, että kun OKM tiedusteli alan toimijoiden näkemyksiä uudesta rahoitusmallista, esitetty uusi rahoitusmalli sai enemmistön tuen.

Kuluttajaliitto ja Marttaliitto

Kuluttajaliitto ja Marttaliitto pitävät muutosehdotusta kannatettavana. Rahapeliuottojen käyttökohteiden rahoituksen siirtymiselle rahoitettavaksi yleiskatteellisista budjettivaroista on useissa selvityksissä esitetty monia perusteita. Liittojen mukaan uudistuksen toteutuksessa on kuitenkin pidettävä tiukasti huolta siitä, etteivät edunsaajajärjestöjen toimintaedellytykset, rahoituksen ennakoitavuus tai järjestöjen autonomia kansalaisyhteiskunnan aktiivisina toimijoina vaarannu. Liitot pitävät tärkeänä, että parlamentaarinen neuvottelukunta perustetaan ja yhteisen avustuskeskuksen perustamista koskeva selvitys toteutetaan pikaisesti ja kaikkia sidosryhmiä kuullen. Lisäksi lausunnossa todetaan, että järjestöillä tulisi olla edustus hallintoneuvostossa ja rahapeliasioden neuvottelukunnassa riippumatta siitä, onko niiden toiminnan rahoituksella enää suoraa yhteyttä veikkausvoittovaroihin vaiko ei. Lausunnon mukaan järjestöjen rahoituksen pitkäjänteisyydestä on tarpeen pitää huolta jatkossakin. Uudistuksen pääesitykset mahdollistavat sen, että samaan aikaan voidaan nykyistä ristiriidattomammin pyrkiä tehokkaaseen rahapelihaittojen ehkäisyyn ja kansalaisyhteiskunnan toiminnan turvaamiseen. Liitot toteavat, että vaikka monopolirakenteen säilyttämiselle on vahvat perusteet, liittyy siihen aina myös tehottomuuden riski sekä haasteita asiakkaansuojan näkökulmasta. Lausunnon mukaan on tärkeää huolehtia riittävän vahvasta omistajaohjauksesta sekä turvata jatkossakin kansalaisyhteiskunnan näkemysten ja kantojen kuuluminen rahapelaamista koskevassa päätöksenteossa myös monopolirakenteen sisällä.

Lasten ja nuorten keskus ry

Lasten ja nuorten keskus ry kannattaa muutoksia, joiden myötä kytkös rahapeliuottoihin poistuu. Kytkös on perusteeton nykyisessä valtio-omisteiseen rahapeliyhtiöön perustuvassa järjestelmässä. Lausunnon mukaan nuorisotyön mahdollisuudet edistää nuorten hyvinvointia eivät voi olla sidottuja rahapelaamisen määrään ja tuottavuuteen. Yhdistys toivoo järjestökentän vahvaa osallisuutta uudistuksessa.

Mielenterveyden keskusliitto ry

Mielenterveyden keskusliitto ry:n mukaan ehdotus on lähtökohtaisesti kannatettava sekä eettisistä ja kansanterveydellisistä että rahoituksen tasoon ja kontrolloitavuuden liittyvistä syistä. Rahoituksen riippuvuus hallitusohjelman kirjauksista ja eduskunnan yleisistä budjettipäätöksistä voi tulevaisuudessa johtaa suuriinkin kertaluontoisiin muutoksiin rahoituksen tasossa, mikäli sitä ei esimerkiksi sidota indeksiin tai äkillisiä muutoksia pyritä hillitsemään lainsäädäntöön sisällytettävällä rajoitusmekanismilla. Lausunnon mukaan vaikutustenarvioinnissa on jonkin verran ristiriitaisuutta tai johtopäätösten puutetta ja epäselvää jä, onko avustustensaajien taloudellinen asema lopulta kokonaisuudessaan jatkossa ennakoitavampaa vai vähemmän ennakoitavaa. Liitto kannattaa STEAn aseman säilyttämistä mahdollisimman samansisältöisenä myös jatkossa. Liitto toteaa, että parlamentaarisen neuvottelukunnan kokoonpanoon tulisi kuulua kattava ja edustava määrä suurimpien avustusta saajien järjestöjen edustajia. Lisäksi pienemmillä avustustensaajilla tulisi olla mahdollisuus saada niiden käsiteltäväksi toivomia asioita parlamentaarisen neuvottelukunnan käsittelyyn.

MIELI Suomen Mielenterveys ry

MIELI Suomen Mielenterveys ry (MIELI ry) katsoo, että uudistus sisältää merkittäviä riskejä esityksen molempien tavoitteiden näkökulmasta. Järjestöjen rahoitusmallin muutos ei poista valtion intressiä Veikkaus Oy:n tuottoihin. Rahapeliuottoihin perustuvassa rahoitusmallissa järjestöjen tietoisuus rahapelihaitoista ja yksinoikeusjärjestelmän merkityksestä on ollut laajaa myös pelihaittatyötä tekevien järjestöjen ulkopuolisessa järjestökentässä. Kytköksen poistumisen myötä

kansalaisjärjestökentän laaja huomio ja sen myötä aktiivinen tuki rahapelien yksinoikeusjärjestelmältä heikentyy. MIELI ry kantaa huolta, että tämä itse asiassa voi olla pelihaittojen näkökulmasta pikemminkin kielteinen kuin myönteinen seuraus. Uudistus voi laajemminkin vaikuttaa yksinoikeusjärjestelmän hyväksyttävyyteen yhteiskunnassa. Lausunnossa esille tuodut seikat voivat jouduttaa yksinoikeusjärjestelmästä luopumista, mikä erittäin todennäköisesti merkitsisi pelitarjonnan ja mainonnan merkittävää kasvua sekä samalla viranomaisvalvonnan vaikeutumista. MIELI ry pitää tärkeänä erilaisia korvaavia toimia, joilla suomalaisessa yhteiskunnassa vaalitaan ymmärrystä yksinoikeusjärjestelmän merkityksestä pelihaittojen torjunnassa ja sitoudutaan yksinoikeusjärjestelmän kehittämiseen ja säilyttämiseen. MIELI ry:n mukaan on tärkeää, että hallintoneuvostossa ja neuvottelukunnassa on myös tulevaisuudessa pelihaittojen torjunnan asiantuntemusta ja olisi suotavaa, että tämä asiantuntemus ei tule ainoastaan viranomaistoimijoilta, vaan myös sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestöistä. Järjestöjen tiedonsaannin turvaaminen ja ajantasainen näkymä rahapelien yksinoikeusjärjestelmään tukee osaltaan yksinoikeusjärjestelmän säilymistä ja sitä kautta haittojen ehkäisyä. MIELI ry toteaa, että budjettirahoitteen uuden rahoitusmallin myötä julkisen vallan ohjausmahdollisuudet kansalaisyhteiskuntaan nähden vahvistuvat edelleen, ja tätä kautta myös järjestöjen taloudellinen epävarmuus tulevaisuudessa lisääntyy muutosten vastakkaisista lähtökohdista huolimatta. Julkinen rahoitus väistämättä tuottaa ohjaussuhteen ja tämä näkökulma on kuitenkin toistuvasti jäänyt sivuun valmistelussa. Parlamentaarinen toimielin itsessään ei riittävästi turvaa kansalaisyhteiskunnan riippumattomuutta. Riittävä järjestöedustus parlamentaarisessa neuvottelukunnassa voi osaltaan tukea kansalaisyhteiskunnan asemaa. MIELI ry:n mukaan on tärkeää, että uudessa sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoituksesta annettavassa puitelaisissa säädetään järjestöjen autonomiaa turvaavasta osallisuusrakenteesta. Osallisuusrakenteesta säädettyä tulee huomioida VM:n VADigi-hankkeen suositukset osallisuusrakenteen tehtävistä ja luopua esteellisyyšnäkökohtilla perustellusta neuvottelukunta-jaosto -kaksiportaisuudesta. Lisäksi MIELI ry toteaa, että yhteistä avustuskeskusta koskeva selvitys tulee käynnistää viipymättä

Psoriasisliitto ry

Psoriasisliitto ry:n mukaan nykyisten edunsaajien toiminnan jatkuvuus on turvattava. Vuosikymmenien aikana rakennettua toimintaa ei saa riskeerata taloudellisten suhdannemuutosten vuoksi. Uudistuksessa keskeistä on huolehtia siitä, etteivät nykyisten edunsaajien rahoituksen taso, sen ennakoitavuus ja järjestöjen autonomia heikkene nykytilanteeseen verrattuna. Potilasjärjestöjen toiminnalla edistetään esimerkiksi omahoitoon sitoutumista, terveellisten elämäntapojen omaksumista ja vertaistuen pariin hakeutumista. Liitto toteaa, että pidemmällä tähtäimellä on riskinä, että järjestöjen avustuksiin mahdollisesti kohdistuvat heikennykset vaikuttavat järjestöjen ennaltaehkäisevän työn laajuuteen negatiivisesti, mikä aiheuttaa lisäkustannuksia yhteiskunnalle. Liitto kannattaa yhteisymmärrysmuistiossa tarkoitettua ja SOSTEn esiin nostamaa ehdotusta yhteisestä avustuskeskuksesta, joka mahdollistaisi autonomisen kansalaisjärjestötoiminnan säilymisen. Avustuskeskusta koskeva selvitystyö olisi syytä käynnistää viipymättä.

Sininauhaliitto ry ja Tiltti

Sininauhaliitto ry kannattaa esityksen tavoitteita. Sininauhaliitto on kannattanut rahapeliuottojen niin sanotun korvamerkinnän katkaisemista jo aiemmin. Ensisijaisena perusteena Sininauhaliitto näkee kytköksen kielteiset vaikutukset rahapelikäyttäytymiseen, rahapelimyönteiseen kulttuuriin ja rahapeliongelman muodostamiseen ja pitää niistä luonnoksessa esitettyjä argumentteja perusteltuina. Liitto tukee tavoitetta turvata nykyisten niin sanottujen edunsaajien ennustettava, vakaa, autonomian turvaava ja riittävä rahoitus. Lausunnossa kiinnitetään huomiota yhteisymmärrysmuistiossa ehdotettuun uuteen määrärahamomenttiin ja todetaan jäävän epäselväksi mitä nämä kaavaillut toimenpiteet tarkoittavat ja miten ne mahdollistavat rahapelihaittojen ehkäisyn sekä haittoja kokevia tukevan korjaavan työn. Epäselväksi jää myös, miten uudistukset vaikuttavat Sininauhaliiton nykyisiin rahapelihaittoihin liittyviin toimintoihin. Lausunnon mukaan on ehdottoman tärkeää varmistaa, että nimenomaan rahapelihaittoihin liittyvien toimintojen yhteys rahapeliuottoihin katkaistaan. Hallintoneuvoston kokoonpanon muuttamista koskeva esitys on muuten kannatettava, mutta hallintoneuvostossa on perusteltua olla edustettuna rahapelihaittoihin liittyvä riittävä asiantuntemus.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n (SOSTE) mukaan nykyisin käytössä oleva rahoitusmalli on ollut tarkoituksenmukaisin rahoitusmalli. SOSTE katsoo, että lakiuudistukseen ei olisi ollut syytä lähteä, vaan sopeuttaa veikkausvoittovaroista maksettavien menojen taso arvioituaan uuteen Veikkaus Oy:n tuottotasoon. Uusi rahoitusmalli saattaa heikentää järjestöjen rahoituksen ennakoitavuutta ja autonomiaa nykykäytäntöön verrattuna, jos suojaavista mekanismeista ei päätetä uudistuksen yhteydessä. Kytkeä yleishyödyllisiin käyttötarkoituksiin on edistänyt monen yhteiskunnallisen tahon kiinnostusta rahapelaamiseen, rahapelipolitiikkaan ja sitä kautta haittojen ehkäisyyn laajemminkin. Jatkossa tämä kiinnostus jäänee lähinnä muutoinkin riippuvuuksien parissa työskentelevien harteille, mitä ei ole pidettävä hyvänä kehityksenä. SOSTE:n mukaan on välttämätöntä säilyttää yksinoikeusjärjestelmä ja pyrkiä rajoittamaan suomalaisen yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle suuntautuvaa rahapelaamista. SOSTE katsoo, että parlamentaarista neuvottelukunnasta tulee säätää lailla tai asetuksella ja että selvitys yhteisestä avustuskeskuksesta tulee toteuttaa viipymättä ja laajapohjaisesti. Kansalaisjärjestötoiminnan autonomian ja riippumattomuuden kunnioittaminen tulee varmistaa kaikissa uudistukseen yksityiskohdissa. SOSTE:n mukaan järjestöjen edustus Veikkaus Oy:n hallintoneuvostossa ei ole seurausta edunsaajuudesta, vaan siitä sovittiin osana rahapeliyhteisöjen yhdistymistä. Sote-järjestöt ovat myös tuoneet hallintoneuvostotyöhön pelihaittojen torjunnan asiantuntemusta. SOSTE toteaa, että muiden kuin eduskuntaryhmien edustajien määrää voidaan vähentää, mutta sen poistaminen kokonaan olisi vastoin yhdistymissopimusta. Pelihaittatyötä tekevien järjestöjen edustus rahapeliasioiden neuvottelukunnassa tulee turvata jatkossakin. SOSTE pitää uudistuksen keskeisenä riskinä järjestöjen autonomian heikentymistä. Lisäksi resurssien kohdennuksesta ja tasosta voi tulla jokavuotisen poliittisen väännon areena budjettilakien valmistelun yhteydessä. SOSTE:n mukaan parlamentaarista neuvottelukunnasta ja sen tehtävistä ei ole luontevaa säätää arpajaislaissa, mutta tarvittavat säädökset tulisi kuitenkin hyväksyä samassa yhteydessä kuin nykyjärjestelmän päättämisestä päätetään. SOSTE kannattaa yhteistä avustuskeskusta. Avustuskeskus voisi olla merkittävä osa tulevaa, nyt siis jo valmistelussa olevaa, avustusjärjestelmää ja siksi sitä koskeva selvitystyö on syytä käynnistää viipymättä.

Sovatek-säätiö

Sovatek-säätiön mukaan ehdotuksen sisältämät toimet voivat osaltaan vahvistaa pelihaittojen vähentämiseksi tehtävää työtä. Tuottojen ja järjestöjen rahoituksen välisen yhteyden purkaminen voi helpottaa entistä useampien järjestöjen saamista mukaan pelihaittojen ehkäisyyn. Edelleen on kuitenkin syytä seurata Veikkaus Oy:n ja järjestöjen kaupallisen yhteistyön kehitystä. Laki sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoituksesta on tärkeä osa uudistusta. Uuden järjestelmän tulisi taata entistä paremmin rahoituksen ennustettavuus, pitkäjänteisyys ja tasapuolisuus. Säätiön mukaan rahapelipoliittisen ohjelman toimeenpano on valmisteluvaiheesta lähtien tehtävä laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kesken ja alueelliset näkökulmat huomioiden.

Suomen Diabetesliitto ry

Suomen Diabetesliitto ry pitää tavoitetta kannatettavana ja esitettyä muutosta tarpeellisena. Erialaisten rahapelien tuotoilla on rahoitettu järjestöjen toimintaa aina rahapeliyhteisöjen perustamisesta lähtien ja järjestöt ovat myös olleet perustamassa suomalaisia rahapeliyhteisöjä. Muutosesitys on päättämässä yhden aikakauden suomalaisessa rahapelihistoriassa. Rahapelien ja rahapeliyhteisöjen merkitys järjestöjen yleishyödyllisen toiminnan tukemisessa ja rahoittamisessa on ollut merkittävä. Tämä on lisännyt kiinnostusta pelaamiseen sekä samalla antanut siihen hyvän tukemisen merkitystä. Liitto toteaa, että muutosesityksen perusteluissa painottuvat kuitenkin enemmän rahapelien haittavaikutukset. Liitto pitää tärkeänä, että rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi laittoman rahapelaamisen valvontaan ja käytettäviin keinoihin suunnataan riittävästi voimavaroja. Veikkaus Oy:n ja aikaisempien rahapeliyhteisöjen tuottojen käytön sitominen järjestöjen tukemiseen ja rahoittamiseen on osaltaan tukenut järjestöautonomiaa. Lausunnossa korostetaan, että Suomen perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan tehtävänä on turvata perusoikeuksien toteutuminen ja perustuslain 13 §:ssä turvataan perusoikeutena yhdistymisvapaus, johon sisältyy yhdistysautonomia. Suomen Diabetesliitto katsoo, että parlamentaarisen neuvottelukunnan tehtäviin sopisi hyvin arviointi siitä, kuinka rahoituksen eli valtionavustuksien ehdoissa ja käytännöissä otetaan huomioon, edistetään ja toteutetaan yhdistysautonomiaa. Liitto pitää tarpeellisena neuvottelukunnan perustamista ja neuvottelukuntaa koskevat säännökset tulisivat olla valmistelussa saman aikaisesti, kun arpajaislain muutosta valmistellaan. Liitto on jo aikaisemmin

katsonut tarpeelliseksi, että valtionavustustoiminnan kokonaisvaltainen koordinointi keskitettäisiin yhdelle toimielimelle. Lausunnon mukaan valtionavustustoiminnan raportointiin ja arviointiin tulisi myös löytää pitkäkestoinen peruslinjaus ja myös järjestöjen taloutta koskevat valtionavustuskäytännöt olisi tärkeä yhdenmukaistaa.

Suomen elokuväsäätiö

Suomen elokuväsäätiö puoltaa esitystä uudesta rahoitusmallista ja yhtyy KULTA ry:n antamaan lausuntoon.

Suomen Hippos ry

Suomen Hippos ry (Hippos) pitää erittäin tärkeänä tavoitetta ennustettavasta, vakaasta ja edunsaajien autonomian turvaavasta riittävästä rahoituksesta ja rahoitukseen liittyvän byrokratian keventämisestä. MMM:ssä valmisteilla oleva laki tulee valtiontukisäännösten puitteissa mahdollistaa alan kannustavan rahoituksen perusteet. Lausunnon mukaan mahdollisuus ravitalouden markkinaehtoiseen toimintaan poistui, kun oikeus toimeenpanna rahapelejä poistettiin. Rahapeliyhtiöiden yhdistäminen on johtanut tilanteeseen, jossa hevosala ei ilman valtiontukea kykenisi tekemään tarvittavia investointeja tai edes kattamaan toimintakustannuksiaan. Hippos toteaa, että nyt esitetty jakosuhteiden poistaminen lakitasolta ei saa tuoda merkittäviä epävarmuuksia tulevaisuuden rahoitukseen. Hippos puoltaa uudistusta, mutta samalla edellyttää, että valtio turvaa tavoitteensa mukaisesti raviurheilun ja hevoskasvatuksen kehittämiseen pitkäjänteisen, ennustettavan ja vakaan rahoituksen tulevaisuudessa. Rahoitusmallin tulee olla myös saajilleen kannustava.

Suomen Meripelastusseura ry

Suomen Meripelastusseura ry (Meripelastusseura) toteaa lausunnossaan, että se on ollut alusta saakka mukana luomassa avustusjärjestelmää, jonka rahoitus perustuu rahapeliuottoihin. Meripelastusseuran mukaan lakimuutos ja avustusjärjestelmän muuttaminen ovat perusteltuja. Meripelastusseuran lisäksi avustuksen saajiin on kuulunut myös muita pelastusalan järjestöjä. Lausunnon mukaan toteutuessaan ehdotus aiheuttaisi merkittävän muutoksen avustettavien järjestöjen rahoitukseen eikä kaikkia muutoksen seurauksia ole ehdotuksessa arvioitu. Meripelastusseura toteaa, että STEAn tuensaajien vaikuttavuusmittarit eivät sovellu pelastusalan järjestöjen vaikuttavuuden mittaamiseen ja on olemassa todellinen vaara, että pelastusalan järjestöt jäävät jatkossa ilman riittävää avustusta. Meripelastusseura odottaa, että vuosittaisiin käyttömenoihin saadaan jatkossakin avustusta STEA:n tai sen mahdollisesti korvaavan järjestelmän kautta. Meripelastusseura toteaa, että arpajaislain muutos vaarantaa pelastusalan investointien rahoituksen ja alusinvestointien rahoitusta varten on luotava erillisratkaisu. Jos vuosi-investointeja ei voida tehdä suunnitelmallisesti, vaikuttaa se välittömästi Meripelastusseuran toimintaan, mikä luo vakavan uhan vesillä liikkuvien kansalaisten turvallisuudelle. Viranomaiset joutuisivat huolehtimaan hätään joutuneiden alusten avustamisesta ilman tärkeää vapaaehtoisresurssia. Meripelastusseura esittää, että sille osoitetaan kertaluonteinen, 35 miljoonan euron pääoma, jolla katettaisiin jatkossa pääosa (noin 70 %) pelastusveneiden investoinneista. Pääoma voitaisiin tarvittaessa säätiöidä. Meripelastusseura esittää, että tarvittava pääoma otettaisiin kehyksen ulkopuolelta Raha-automaattiyhdistyksen jakamattomista tuotoista. Pääomittaminen pienentää tulevien vuosien kehyksen kustannuksia, jolloin avustustarve pienenee pysyvästi.

Suomen museoliitto ry

Suomen museoliitto ry kannattaa uutta rahoitusmallia. Uudistuksen voi olettaa lisäävän kulttuurin rahoituksen ennakoitavuutta ja vakautta. Jotta kulttuuriin ja museoihin tehdyt investoinnit saadaan tuottamaan hyötyä täysimääräisesti, tulee huolehtia rahoituksen riittävästä tasosta ja kulttuurialojen ja museoiden toiminnan säilymisestä elinvoimaisena ja kehittyvänä kokonaisuutena.

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry kannattaa muutoksia, joiden myötä nuorisotyön rahoituksen kytkös rahapeliuottoihin purkautuu. Kytkös on nykyisessä valtio-omisteiseen rahapeliyhtiöön perustuvassa järjestelmässä perusteeton.

Suomen nuorisokeskusyhdistys ry

Suomen nuorisokeskusyhdistys ry pitää hyvänä, että nuorisovaltuustojen rahoituksen ja rahapelituottojen välinen kytkös puretaan esitetyn mukaisesti. Uudistuksen yhteydessä on varmistettava kokonaisuutena nuorisotyön järjestöjen ja nuorisokeskusten rahoituksen jatkuvuus ja ennustettavuus, jotta nuorisolaissa mainitut palvelut pystytään tuottamaan.

Suomen Olympiakomitea

Suomen Olympiakomitea toteaa, että esityksen tavoitteet ovat perusteltuja ja kannattaa esitettyjä muutoksia. Muutokset ovat välttämättömiä, jotta uusi rahoitusmalli voidaan saattaa voimaan. Suomen Olympiakomitea on jo rahoitusuudistuksen kuulemisprosessissa kannattanut kyseistä mallia. Muutoksilla ei ole muuta suoraa vaikutusta liikuntaan ja urheiluun, kuin se, että ne mahdollistavat uuden rahoitusmallin. Uuteen rahoitusmalliin siirtyminen edellyttää muutoksia liikuntalakiin, lakiin ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä ja lakiin vapaasta sivistystyöstä.

Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry

Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry kannattaa vahvasti arpajaislakiin esitettyjä muutoksia, joiden myötä nuorisotyön rahoituksen kytkös rahapelituottoihin purkautuu. Järjestöjen rahoitus ja toimintaedellytykset on kuitenkin ehdottomasti turvattava, eikä nuoriso- ja opiskelijajärjestöille jaettavia valtionapuja tule leikata. Hyvinkin pienillä avustuksilla toimintaansa pyörittäville nuorisojärjestöille avustusrahojen laskut saattaisivat pahimmillaan tarkoittaa toiminnan merkittävää supistamista tai jopa koko toiminnan lakkauttamista.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK) pitää myönteisenä muun muassa sitä, että esityksessä nostetaan esille rahapelihaittojen ehkäisy, rahoituksen riittävyyden seuranta, kansalaisjärjestöautonomia ja tutkijoiden kuuleminen valmistelussa. Esityksen keskeisin puute on varautumisen kehittämisen ja turvallisuuden sekä pelastuspalvelujärjestöjen aseman heikkenemiseen liittyvien vaikutusten arvioinnin sivuuttaminen. Kotitalouksien omatoimisen varautumisen tarve on kasvanut turvallisuuspoliittisen tilanteen takia. Työtä kansalaisten turvallisuuden, omatoimisen varautumisen ja pelastuspalvelutoiminnan eteen tulee vahvistaa, ei heikentää. Järjestöjen pitkäjänteisen työn mahdollistaminen sekä kustannusten nousun huomioiminen on tervetullut asia. SPEK esittää, että rahoitustason tarkastelukohteeksi esityksessä otetaan viiden edeltävän vuoden keskiarvo, joka antaisi oikeamman kuvan järjestöjen toimintavolyymista. SPEK toteaa, että esityksessä ei ole huomioitu sitä, miten varmistetaan varautumisen kehittämisen ja turvallisuuden huomioiminen sekä pelastuspalvelujärjestöjen rahoituksen turvaaminen. Kansalaisten pelastaminen, turvallisuus ja varautuminen voivat huonosti koordinoituina johtaa myös lisääntyvään eriarvoisuuteen. Lausunnon mukaan järjestöjen kehittäminen ja yhteistyö ei näy esityksessä riittävästi, vaan asiakastyö korostuu liikaa. SPEK kiinnittää huomiota siihen, että esityksen kaikki perustelut eivät ole hallituksen esityksen ehdotuksen perusteluissa, vaan yhteistoimintamuistiossa. Vaikutusarvioinnissa olisi syytä huomioida vaikutukset ihmisten turvallisuudelle niin terveysvaikutusten kuin ihmisoikeuksien osalta. Mikäli pelastuspalvelujärjestöjen rahoitus varautumisen ja ihmisten auttamisen osalta vähenee, sillä voi olla heikentäviä vaikutuksia ihmisten turvallisuudelle ja terveydelle.

Suomen Punainen Risti

Suomen Punainen Risti (SPR) pitää esityksen lähtökohtia tärkeinä ja myönteisinä. SPR haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota esityksen vaikutuksiin erityisesti sosiaali- ja terveysalan toimijoiden autonomisuudelle sekä työn ennakoitavuudelle ja sitä kautta avunsaajille. SPR toteaa, että rahoituksen ennakoitavuuteen liittyvän kahden, sellaisenaan ristiriitaisen toteamuksen tarkoituksena lienee kuvata, että sosiaali- ja terveysalan toimijoiden rahoitus pohja kokonaisuudessaan on uudistuksen myötä entistä ennakoitavampaa, mutta avustuksensaajan näkökulmasta avustuksen saaminen ei ole. Vaikka kokonaisrahoituksen ennakoitavuus paranisi, vaikutukset yksittäisille toimijoille voivat olla hyvinkin merkittäviä. Kansalaisjärjestöjen vahvuus on niiden autonomisuudessa ja päätöksenteon kunnioittamisessa. Julkisen sektorin rahoitus järjestöille on monesti ollut ainoa tapa saavuttaa esimerkiksi päihdeongelmaisia, seksityöläisiä/prostituoituja tai paperittomia. SPR:n mukaan esityksessä ei käytännössä lainkaan huomioida niitä tahoja, jotka lopulta myönnettyistä avustuksista hyötyvät. Esityksen välilliset vaikutukset saattavat kuitenkin olla pitkällä tähtäimellä

varsin huomattavat erityisesti edellä mainituille marginaaliryhmille, joiden tukemiseen poliittinen tahto ei välttämättä riitä. SPR katsoo, että kaikki puolueet käsittävä parlamentaarinen neuvottelukunta ei ole riittävä ratkaisu rahoituksen ennakoitavuuden ja toimijoiden autonomisuuden takaamiseksi, vaan se edellyttäisi laajempaa edustuksellisuutta. SPR pitäisi tarkoituksenmukaisena sellaisen valtionavustuksia jakavien ministeriöiden yhteisen toimielimen tai avustuskeskuksen olemassaoloa, joka voisi itsenäisesti päättää, valtion talousarviossa myönnettyjen kokonaisresurssien pohjalta, avustusten myöntämisestä. Tämä mahdollistaisi autonomisen kansalaisjärjestötoiminnan säilymisen.

Suomen Ratsastajainliitto ry

Suomen Ratsastajainliitto ry puoltaa ehdotusta esitetyn mukaisena.

Suomen Teatterit ry

Suomen Teatterit ry kannattaa ehdotusta. Yhdistyksen mukaan on ollut ongelmallista, että jopa lakisääteisiä tehtäviä on rahoitettu rahapelaamisesta saaduilla tuotoilla. Kulttuurin rahoituksen kokonaisuus ei ole ollut aiemmin, eikä tule olemaan uudistuksen jälkeenkään, kiinni vain Veikkaus Oy:n tuottojen määrästä, vaan poliittisten päättäjien kulttuuritahdosta. Suomen Teatterit ry toteaa, että parlamentaarisessa yhteisymmärryksessä sovittu rahoitustaso ei vastaa vuoden 2022 rahoitustasoa täysimääräisesti. Valtion ei pitäisi leikata taiteen ja kulttuurin rahoitusta, vaan pikemminkin tarjota edelleen lisää tukea toiminnan jälleenrakennukseen ja koronaan liittyvästä kriisistä elpymiseen.

Syöpäjärjestöt

Syöpäjärjestöt pitää arpajaislain uudistamista ja järjestöjen uutta rahoitusmallia merkittävänä uudistuksena. Syöpäjärjestöjen mukaan on tärkeä varmistaa, että rahoitus ei jatkossa muutu ennakoimattomaksi. Lausunnossa pidetään tärkeänä, että samassa yhteydessä, kun arpajaislakia uudistetaan, tehdään päätökset myös parlamentaarisesta neuvottelukunnasta, josta on linjattu yhteisymmärrysmuistiossa. Yhteisen avustuskeskuksen perustamiseksi tulisi mahdollisimman pian käynnistää selvitystyö, jotta keskus voitaisiin perustaa osana rahoitusjärjestelmän uudistamista. Syöpäjärjestöt pitää tärkeänä, että Veikkaus Oy:n hallintoneuvostossa ja rahapeliasian neuvottelukunnassa säilyy edelleen järjestöedustus.

Takuusäätiö sr.

Takuusäätiön mukaan esitettävä rahoitusmalliuudistus on merkittävä, ja sen tavoitteet ovat perusteltuja. Uudistuksen yhteydessä on varmistettava kansalaisjärjestöjen toimintaresurssit, itsenäinen asema sekä mahdollisuudet autonomiseen ja vaikuttavaan toimintaan. Takuusäätiö toteaa, että nykyisessä toimintamallissa rahapelien järjestämisen lainmukaisuudella ja eettisyydellä on ollut merkitystä useille rahapeli-toiminnan tuotoista rahoitetuille järjestölle. Yhteyden katkeaminen vähentää merkittävästi rahapelihaittojen vähentämiseksi tehtävästä työstä kiinnostunutta toimijajoukkoa. Takuusäätiön mukaan on tärkeää arvioida ja seurata, aiheuttaako uudistus lisäpaineita rahapelihaittojen vähentämisessä hyvin toimivaksi osoittautuneen yksinoikeusjärjestelmän purkamiseksi. Rahapelihaittojen vähentämisen on pysyttävä jatkossakin arpajaislain ja sen soveltamisen kirkkaimpana tavoitteena. Takuusäätiö toteaa, että erikseen on varmistettava myös se, että omistaja valvoo rahapeli-toiminnan järjestämisen osalta sitä, että pelihaittoja ehkäistään ja vähennetään sekä lainsäädännön edellyttämällä tavalla riittävästi että myös rahapelien kokonaishaitat huomioiden. Lausunnon mukaan uutena epävarmuustekijänä järjestöjen terveyttä ja hyvinvointia edistävän työn rahoituksessa tulee olemaan kulloistenkin hallitusten politiikka ja suhtautuminen järjestöjen toteuttamaan työhön. Autonomian ja riippumattomuuden kunnioittaminen tulee varmistaa uudistuksessa ja järjestöille on mahdollistettava myös oman varainhankinnan toteuttaminen järjestön yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Takuusäätiön mukaan rahapelijärjestelmää valvovissa ja toimintaa ohjaavissa toimielimissä tulee olla edustettuna se osaaminen ja kokemus, jota sosiaali- ja terveysjärjestöillä on rahapelihaittatyöstä. Takuusäätiö esittää, että arpajaislain uudistustyön jatkona selvitetään mahdollisuudet koota järjestöjen avustustoiminta koordinoitusti yhteiseen avustuskeskukseen.

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry

Terveen rahapelikulttuurin puolesta ry (TeRaPu ry) kannattaa veikkaushäviövarojen tulouttamista valtion yleiskatteelliseen budjettiin ja Veikkaus Oy:n edunsaajien siirtämistä kehysmenettelyyn piiriin. Muutoksen myötä avautuu mahdollisuus rahapelihaittojen torjunnalle, kun veikkausrahoista riippuvilta edunsaajilta poistuu kannustin vastustaa haittoja ehkäiseviä toimenpiteitä. TeRaPu ry pitää hyvänä sitä, ettei Veikkaus Oy:lle hävityn rahan määrälle aseteta enää tavoitetta. Lausunnon mukaan epäsuora yhteys veikkaushäviövarojen ja edunsaajien välillä säilyy. Valtion talousarvioon kirjattavan määrärahan pitäisi olla pienempi kuin Veikkaus Oy:n viimeisimmän vahvistetun tilinpäätöksen mukainen tuotto ainakin siihen asti, kunnes peliongelmat ovat tyydyttävässä määrin vähentyneet nykyisestä. Lausunnossa esitetään muotoilu ehdotus 17 §:ään. TeRaPu ry pitää rahapelihaittojen torjuntaa rajoittavana, että lakiehdotuksessa on esitetty säilytettäväksi nykyiset arpajaislain 52 ja 46 §. Etukäteen määritelty tavoite ja veikkausperäinen rahoitus vaikuttavat rajoittavasti mm. rahapelaamisen tutkimuskohteiden valintaan, tutkimustulosten julkaisuun ja viestintään. Se, että Veikkaus korvaa 46 §:n mukaan valvonnasta aiheutuvat kustannukset ei ole optimaalinen järjestely eikä kannusta arpajaishallintoa puuttumaan tehokkaasti Veikkaus Oy:n arpajaislain vastaiseen toimintaan. Rahoituksen epäsuora sitominen veikkaushäviövaroihin aiheuttaa intressiristiriidan. Veikkaus Oy:n tehokas valvonta edellyttäisi arpajaishallinnon toimivallan lisäämistä kattamaan myös arpajaislain vastainen jo loppunut sekä tuleva toiminta. TeRaPu ry toteaa, että rahapeliasioiden neuvottelukunta ja Veikkaus Oy:n hallintoneuvosto tulisi lopettaa tarpeettomana. Lausunnossa viitataan rahapelijärjestelmää koskeneeseen KKV:n selvitykseen ja todetaan, että rahapelaamisen sääntely, ohjaus ja valvonta on keskitettävä ja niiden riippumattomuus taattava.

Muut

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy toteaa, että sillä on ollut mahdollisuus toimittaa sisäministeriön pyytämää tietoa uudistuksen vaikutuksista jo hallituksen esitysluonnoksen valmisteluvaiheessa. Veikkaus Oy toteaa haluavansa tarkentaa, että uudistuksella on mahdollisesti vaikutusta rahapelaamiseen pidemmällä aikavälillä, mutta uudistuksen vaikutusten täsmällisempi arviointi ei tällä hetkellä ole mahdollista. Muilta osin yhtiöllä ei ole huomautettavaa tai tarkennettavaa esitykseen.